

Prešovská univerzita v Prešove

Klaudia Gibová

**O PREKLADE
ANGLICKÝCH PRÁVNÝCH
TEXTOV EÚ**

Lingvisticko-translatologická analýza

Prešov 2010

O preklade anglických právnych textov EÚ
Lingvisticko-translatologická analýza

Autorka: Mgr. Klaudia Gibová, PhD.

Recenzenti: Doc. PhDr. Miroslav Bázlik, CSc.
Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.

© Mgr. Klaudia Gibová, PhD., 2010

ISBN 978-80-555-0229-8

Abstrakt

GIBOVÁ, Klaudia: *O preklade anglických právnych textov EÚ. Lingvisticko-translatologická analýza*. [Monografia]. Prešovská univerzita. Filozofická fakulta. Inštitút anglistiky a amerikanistiky; IAA FF, 2010. – 207 s.

Publikácia sa zaoberá lingvisticko-translatologickou analýzou vybraných právnych dokumentov sekundárnej legislatívy EÚ z tematického repertoára školstva a vzdelávania na anglicko-slovenskom komparatívnom pozadí. Práca si kladie za cieľ preskúmať jazyk a štýl právnej komunikácie v preložených úradne revidovaných dokumentoch EÚ a následne zmapovať v nich aplikovateľné prekladateľské postupy.

Témou teoretických kapitol je charakteristika právneho jazyka a štýlu, archetypálnych znakov a typológia právnych textov, ako aj vykreslenie jazykovej politiky v kontexte inštitúcií EÚ s hlavnými zásadami a špecifikami pre preklad *Acquis communautaire*. Využitím kombinácie kontrastívnej textovej analýzy, analyticko-deduktívnej metódy a čiastočne korpusovej analýzy sa prvá analytická časť štúdie zameriava na rozbor konštitutívnych znakov právneho jazyka a štýlu dokumentov EÚ na grafickej, gramatickej a lexikálnej rovine. Osobitná pozornosť je venovaná syntaktickým štruktúram, pasívnym konštrukciám, modálnym slovesám a nominalizácii s dôsledkami pre preklad. Vychádzame z predpokladu, že práve tieto uvedené znaky právneho štýlu (Alcaraz – Hughes, 2002; Bhatia, 1994; Maley, 1994; Crystal – Davy, 1986; Hiltunen, 1990; Knittlová, 1990) sú prítomné aj v analyzovaných dokumentoch EÚ. Druhá analytická časť štúdie sa sústreďuje na vytvorenie vlastného syntetizujúceho modelu prekladateľských postupov aplikovaných v prekladoch eurotextov, pozostávajúceho z transpozície, modulácie, permutácie, expanzie, redukcie, kalku a výpožičky, pričom vychádzame z modelov J. P. Vinaya – J. Darbelneta (1958/1995), P. Newmarka (1981, 1988) a M. Schreibera (1993, 1998).

V publikácii sa prelínajú identifikačné a interpretačné aspekty výskumu. Na základe vlastných analýz v kombinácii s výsledkami výskumu v oblasti právnych textov prináša monografia prehľad od analýzy východiskového textu až po charakteristiku prekladateľských postupov, ktoré rešpektujú špecifickú daného textového typu. Výsledky tejto publikácie, dosiahnuté aplikáciou uvedených metód, prispievajú k riešeniu parciálnych problémov spojených s prekladom špecifického textového typu dokumentov EÚ.

Kľúčové slová:

Inštitucionálno-právne texty EÚ. Právny jazyk. Preklad dokumentov EÚ. Lingvisticko-translatologická analýza. Grafická, gramatická a lexikálna rovina analýzy. Prekladateľské postupy.

Abstract

GIBOVÁ, Klaudia: *On Translation of English Legal EU Texts. A Linguistic-Translatological Analysis*. [Monograph]. University of Prešov. Faculty of Arts. Institute of British and American Studies; IAA FF, 2010. – 207 pp.

This publication focuses on the linguistic-translatological analysis of selected texts of secondary EU legislation stemming from the thematic repertoire of education and training against an English-Slovak comparative background. The thesis sets as its goal to explore the language and style of legal communication in the translated officially revised EU documents and subsequently chart the translation procedures applied therein.

The characteristics of legal language and style, archetypical features and legal text typologies as well as portrayal of language policy employed within the EU institutions with special emphasis laid upon the main tenets and specificities of the *Acquis communautaire* translation form the topic of the theoretical chapters. By combining the methods of contrastive textual analysis, analytical deductive and partially corpus analysis methods, the first analytical part of the study focuses on the analysis of distinctive features of EU legal language and style on the graphic, grammatical and lexical level. Special attention is paid to syntactic structures, passive constructions, modal verbs and nominalization with consequences ensuing for translation. The assumption is drawn that it is these adduced features of legal style (Alcaraz and Hughes, 2002; Bhatia, 1994; Maley, 1994; Crystal and Davy, 1986; Hiltunen, 1990; Knittlová, 1990) that are equally present in the analysed EU documents. The second analytical part of the study concentrates on the elaboration of our own synthesizing translation procedures model as applied in eurotext translations under scrutiny, consisting of transposition, modulation, permutation, expansion, reduction, calque and borrowing, drawing on J. P. Vinay and J. Darbelnet's (1958/1995), P. Newmark's (1981, 1988) and M. Schreiber's (1993, 1998) models.

The publication mingles identification and interpretation facets of research. On the basis of our very own analyses in combination with research results in the area of legal texts the present monograph gives an overview of the source text analysis, through the choice of an appropriate translation equivalent in the target text, up to characterization of translation procedures respecting particularities of the given text type. Research outcomes, gained by the application of the adduced methods, contribute to solving partial problems connected with the translation of the specific EU document text type.

Key words:

EU Institutional-legal texts. Legal language. Translation of EU legislation. Linguistic-translatological analysis. Graphic, grammatical and lexical level of analysis. Translation procedures.

Obsah

Abstrakt	5
Abstract	6
Zoznam tabuliek	10
Zoznam obrázkov	11
Zoznam najčastejšie používaných skratiek a symbolov	12
Úvod	13
1 Vymedzenie skúmanej problematiky	16
1.1 Súčasný stav poznania problematiky prekladu EÚ	16
1.2 Metodika a ciele výskumu	19
1.3 Hypotézy	21
1.4 Popis skúmaného materiálu	21
2 Všeobecná charakteristika jazyka, štýlu a typológie	
právnych textov EÚ	25
2.1 O právnom jazyku a štýle	25
2.2 Typické znaky právnych textov	29
2.3 Typológia právnych textov	34
2.4 Problémy právneho prekladu	37
2.5 Typológia právnych prekladov	40
3 Špecifiká prekladu dokumentov EÚ	45
3.1 Jazyková politika EÚ	45
3.2 Preklad textov EÚ a klasické pojmy teórie prekladu	48
3.3 Ďalšie špecifiká a zásady pre preklad textov EÚ	56
4 Lingvistické a translatologické aspekty právnych textov EÚ	62
4.1 Grafická rovina	62
4.1.1 Všeobecná štruktúra textov EÚ	62
4.1.2 Grafická stránka právnych dokumentov	
EÚ z kontrastívneho uhla pohľadu	63
4.2 Gramatická rovina	68
4.2.1 Syntaktické štruktúry a štylistika	68
4.2.2 Morfologické štruktúry a ich aspekty	78
4.2.2.1 Pasívne konštrukcie	78
4.2.2.2 Modálne slovesá	85
4.2.2.3 Nominalizácia a s ňou súvisiace faktory	
ako problém prekladu	92

4.3 Lexikálna rovina.....	104
4.3.1 Odborné termíny.....	104
4.3.2 Slovné spojenia	111
4.3.3 Jazykové šablóny.....	112
5 Prekladateľské postupy v skúmaných dokumentoch EÚ.....	116
5.1 Prekladateľské postupy ako nástroj prekladateľskej textovej analýzy: pretrvávajúce nejasnosti.....	116
5.2 Vybrané modely prekladateľských postupov.....	120
5.2.1 J. P. Vinay – J. Darbelnet	120
5.2.2 P. Newmark.....	124
5.2.3 M. Schreiber.....	125
5.3 Analýza prekladateľských postupov korpusu EÚ.....	128
5.3.1 Transpozícia.....	128
5.3.2 Modulácia.....	139
5.3.3 Permutácia.....	147
5.3.4 Expanzia a redukcia.....	152
5.3.5 Kalkovanie	160
5.3.6 Výpožička.....	167
Záver	175
Summary	179
Zusammenfassung	184
Bibliografia	189

O preklade anglických právnych textov EÚ
Lingvisticko-translatologická analýza

Autorka

Mgr. Klaudia Gibová, PhD.

Recenzenti

Doc. PhDr. Miroslav Bázlik, CSc.

Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.

Vydavateľ

Prešovská univerzita v Prešove

Technický redaktor

Ing. Ladislav Nagy

Vydanie

prvé, 2010

Tlač

Tlačiareň Kušnír Prešov

ISBN 978-80-555-0229-8

ISBN 978-80-555-0229-8

9 788055 502298